

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Bevolkingstrends 2014

In wat voor gezin worden kinderen geboren?

**Suzanne Loozen
Marina Pool
Carel Harmsen
juni 2014**

Tot eind jaren zeventig werden vrijwel alle kinderen binnen het huwelijk geboren. Sindsdien komt het steeds vaker voor dat ouders bij de geboorte van hun kind niet getrouwd zijn, namelijk bij vier op de tien kinderen. Van de eerstgeborenen wordt zelfs iets meer dan de helft buiten het huwelijk geboren. Wanneer een kind wordt geboren bij een ongehuwde moeder, hoe ziet het huishouden er dan uit? Maakt de vader ook deel uit van het huishouden of woont hij elders?

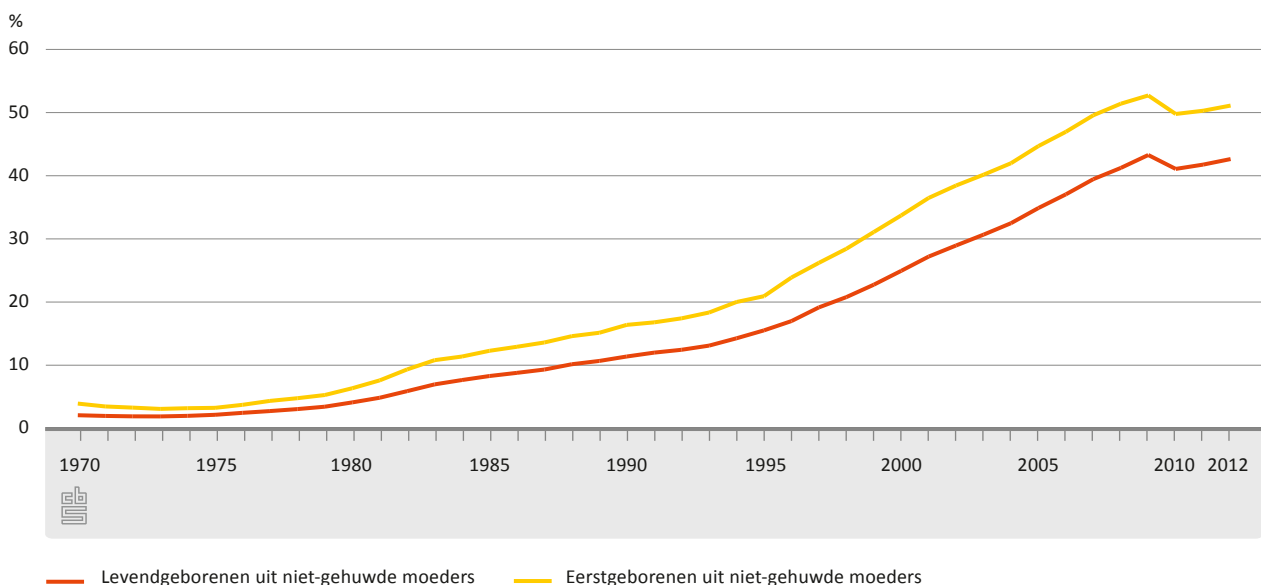
1. Inleiding

In 2012 werden 176 duizend kinderen geboren. Iets meer dan de helft van de kinderen had gehuwde ouders. De andere kinderen zijn buiten het huwelijk geboren: in een ongehuwd paar, in een eenoudergezin of in een driegeneratiehuishouden (grafiek 1.1).

Het gezin waarin een kind wordt geboren en opgroeit, is van grote invloed op de verdere ontwikkeling. Zo hebben kinderen uit gebroken gezinnen vaker gedragsproblemen, problemen op school en met het aangaan en in stand houden van een relatie (Fischer, 2004). In eerder onderzoek (Van Huis en Loozen, 2010) is voor twee peiljaren (2000 en 2009) onderzocht hoeveel kinderen er werden geboren van wie de moeder niet gehuwd samenwoonde of geen partner had. Dit was mogelijk door gebruik te maken van gegevens over het huishouden van de moeder. In bijgaand artikel is dit gedaan voor de periode 2010–2012. Dit heeft tevens geleid tot twee nieuwe StatLine-tabellen (StatLine, 2013a en 2013b).

In dit artikel wordt daarnaast onderzocht hoeveel moeders vlak voor of na de geboorte trouwen of verhuizen. Trouwen vrouwen die zwanger of net bevallen zijn vaker dan alle vrouwen van die leeftijd? En gaan zwangere tieners en tienermoeders vaker samenwonen dan hun leeftijdgenoten?

1.1 Levendgeborenen en eerstgeborenen uit niet-gehuwde moeders¹⁾

— Levendgeborenen uit niet-gehuwde moeders — Eerstgeborenen uit niet-gehuwde moeders

¹⁾ Daling in 2010 door meetellen van geregistreerd partnerschap bij huwelijken.

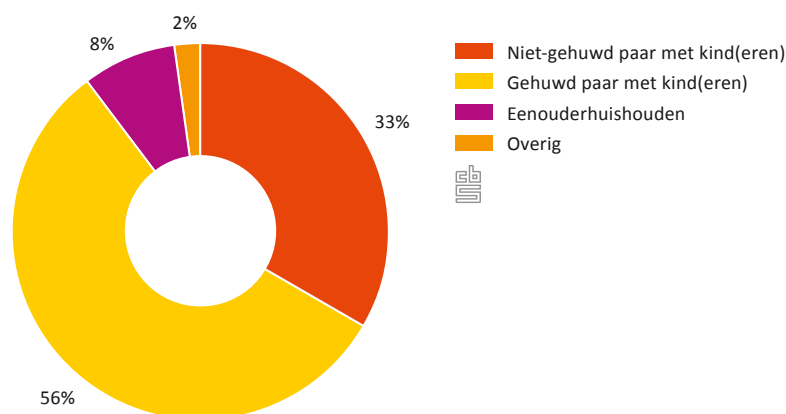
2. Levendgeborenen en gezin

2.1 Gezin waarin het kind wordt geboren

Tot voor kort wisten we uit onze demografische statistieken alleen of de moeder bij de geboorte van haar kind gehuwd was of niet. Sinds kort kennen we ook de gezinssituatie van het pasgeboren kind (zie kader). Door in plaats van de burgerlijke staat van de moeder gebruik te maken van het huishouden van de moeder, is meer informatie beschikbaar over het gezin waarin een kind wordt geboren. Waar voorheen (op basis van burgerlijke staat) alleen bekend was dat het om een ongehuwde moeder ging, kan nu (op basis van de huishoudensgegevens) worden vastgesteld of het kind wordt geboren bij een ongehuwd samenwonende moeder of bij een alleenstaande moeder.

Het blijkt dat meer dan de helft van de kinderen in een gehuwd paar wordt geboren. Een derde komt op de wereld bij een niet-gehuwd stel, 8 procent wordt geboren in een eenoudergezin. Een klein deel van de kinderen wordt geboren in een ander huishouden. Meestal maken de moeders van deze kinderen deel uit van een driegeratiehuishouden.

2.1.1 Levendgeborenen naar type huishouden, 2012

Gezin waarin het kind wordt geboren

Het gegeven 'gezin waarin het kind wordt geboren' is afgeleid om te beschrijven hoe het huishouden eruit ziet waarin het kind wordt geboren. Het huishouden van de moeder vormt de basis voor dit gegeven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kinderen die worden geboren bij een ongehuwd samenwonend paar, een gehuwd paar, een alleenstaande ouder of in een overig huishouden. In dit laatste geval gaat het meestal om een kind dat geboren wordt uit een moeder die nog inwoont bij haar eigen ouders. Er is dan sprake van een driegeratiehuishouden.

Aantal kinderen in het huishouden

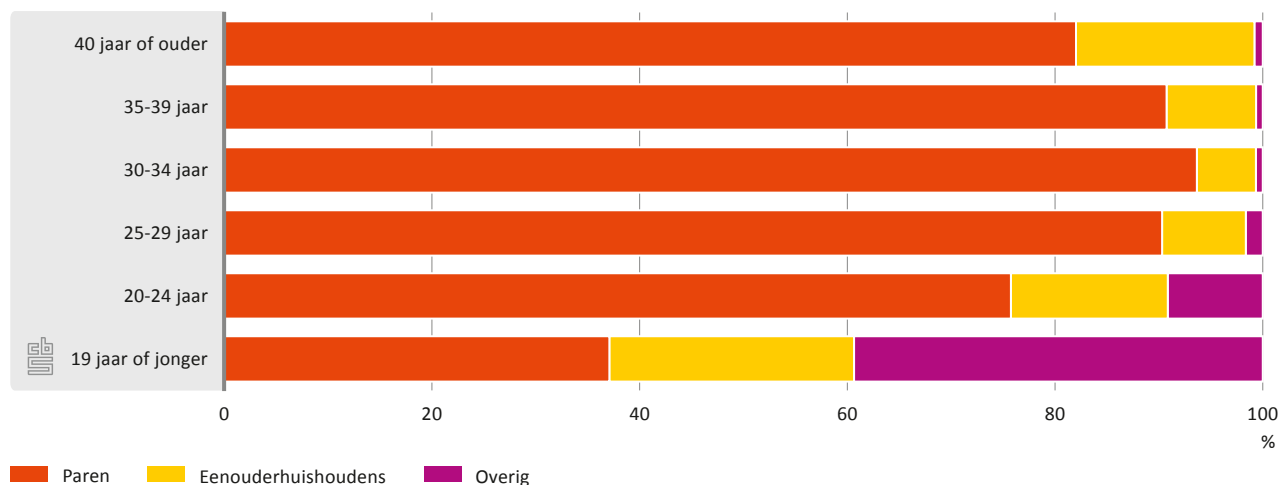
Het gegeven 'aantal kinderen in het huishouden' is het aantal kinderen in het huishouden inclusief het kind dat is geboren. De andere kinderen kunnen de kinderen zijn van de vader en moeder van de pasgeborene, maar kunnen ook stiefbroertjes en -zusjes zijn. Ook kan het voorkomen dat biologische broertjes en zusjes elders wonen.

2.2 Kenmerken van het gezin

Levendgeborenen worden onderscheiden naar een aantal relevante kenmerken: de leeftijd van de moeder op het moment van geboorte, het aantal kinderen in het huishouden (inclusief het pasgeboren kind zelf) en de herkomst van het kind.

Van de levendgeborenen in 2012 (176 duizend) is 1 procent (2 duizend kinderen) geboren bij een moeder die nog geen 20 jaar oud was. Drie procent (bijna 6 duizend kinderen) had een moeder van 40 jaar of ouder. Vier op de vijf kinderen worden geboren in een gezin waarin zij het eerste of het tweede kind zijn. Iets minder dan één op de vijf kinderen is als derde of volgend kind geboren. Van alle levendgeborenen is driekwart van autochtone herkomst. De allochtone kinderen zijn voor het merendeel niet-westers. De meeste zijn Marokkaanse kinderen, gevolgd door Turkse, Surinaamse en Antilliaanse/Arubaanse kinderen. De bovengenoemde kenmerken hangen samen met het gezin waarin een kind wordt geboren.

2.2.1 Levendgeborenen naar exacte leeftijd van de moeder en type huishouden, 2012

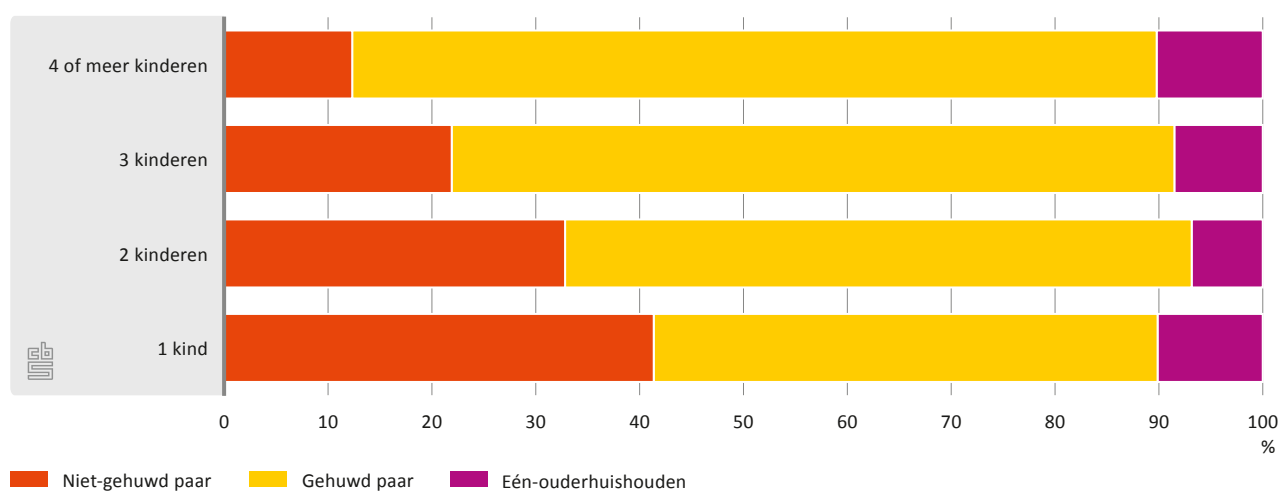
Slechts bijna vier op de tien kinderen met een tienermoeder worden geboren bij een (al dan niet gehuwd) paar. Een kwart groeit alleen bij de moeder op. Eveneens vier op de tien kinderen met een tienermoeder groeien op in een huishouden dat meestal bestaat uit de moeder en haar ouders. Het komt regelmatig voor dat deze jonge meiden niet zijn 'voorbereid' op het moederschap. Dat blijkt onder meer uit het feit dat zwangere tienermeiden relatief zeer vaak kiezen voor een abortus: 65 procent heeft daar in 2012 voor gekozen (Rutger WPF, 2014). Ook worden kinderen van tienermoeders zes keer vaker in een eenouder- of overig huishouden geboren dan alle kinderen die in 2012 zijn geboren. Kinderen

met een moeder van 25 jaar of ouder worden vaak geboren bij een paar. Ongeveer één op de tien geborenen groeit op bij een eenoudergezin. Het aandeel kinderen dat in een overig huishouden wordt geboren is bij moeders van 25 jaar of ouder te verwaarlozen.

Tweede of volgende kinderen groeien vaker bij een gehuwd paar op dan eerstgeborenen. In gezinnen waarin het pasgeborene kind het enige kind is, groeit het in de helft van de gevallen bij een gehuwd paar op. In gezinnen waarin het pasgeborene kind het vierde of volgende kind is, is dat aandeel bijna 80 procent.

Het komt steeds vaker voor dat stellen pas gaan trouwen na de geboorte van hun eerste kind. Ze wonen wel al samen, maar trouwen pas ná de geboorte van hun kind. Wanneer gekeken wordt naar het aandeel *paren* (gehuwd en ongehuwd tezamen) dan blijkt dat dit aandeel, ongeacht of de pasgeborene het eerste, tweede of volgende kind is, schommelt rond de 90 procent.

2.2.2 Levendgeborenen naar aantal kinderen in het huishouden en type huishouden, 2012¹⁾

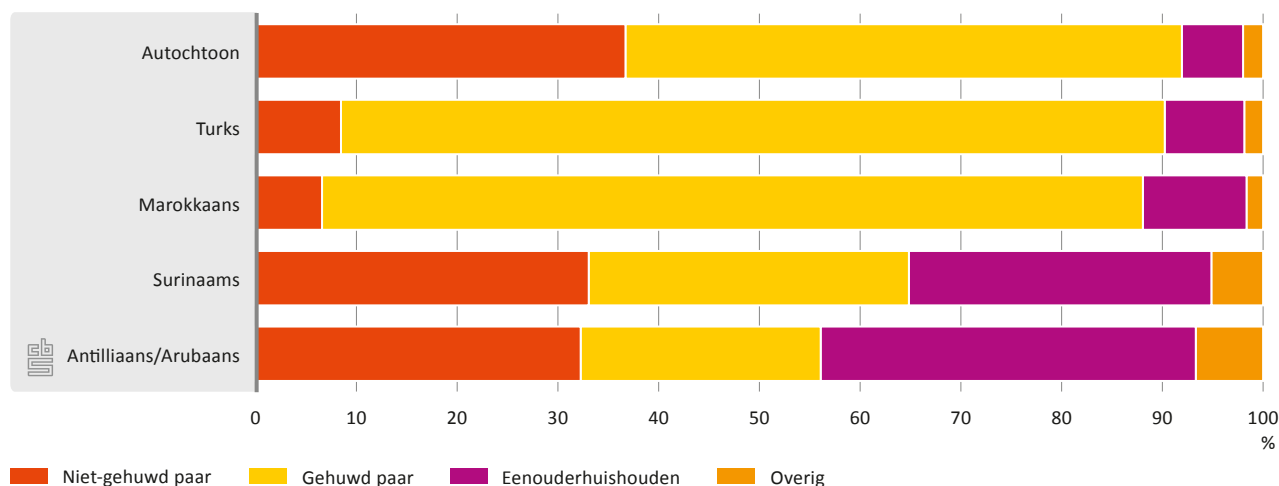
¹⁾ Op basis van bestand 31-10-2013.

In dit artikel is het gezin waarin het kind wordt geboren het uitgangspunt. Daarbij is gekeken naar het aantal kinderen in het huishouden. Dat hoeven niet per definitie biologische broertjes en zusjes te zijn, maar ook halfbroertjes en -zusjes en/of stiefbroertjes en -zusjes. Ook is het mogelijk dat de pasgeborene wel biologische broertjes en zusjes heeft, maar dat die elders opgroeien. Om een indruk te krijgen hoe vaak het voorkomt dat een pasgeborene in een huishouden met stiefbroertjes en -zusjes ter wereld komt, of juist in een huishouden waar niet alle biologische broertjes en zusjes wonen, is het aantal kinderen in het huishouden vergeleken met het aantal biologische kinderen van de moeder. Het blijkt dat ruim 6 duizend levendgeborenen met een of meer stiefbroertjes en -zusjes opgroeit. Ongeveer 2 duizend pasgeborenen groeien niet op met biologische broertjes en zusjes.

De samenstelling van het gezin waarin een kind wordt geboren verschilt sterk naar herkomst. Van de pasgeborene kinderen van Surinaamse en Antilliaanse/Arubaanse herkomst groeit een derde op in een eenoudergezin. Van de autochtone kinderen is dit slechts 6 procent. Een derde van de kinderen van Surinaamse herkomst en een kwart van de kinderen van Antilliaanse/Arubaanse herkomst wordt geboren bij een gehuwd stel. Van de kinderen van Turkse en Marokkaanse komaf worden vier op de vijf kinderen bij een gehuwd stel geboren, van de autochtone kinderen 55 procent. Daarnaast groeien kinderen van Surinaamse en Antilliaanse/Arubaanse herkomst vaker op in een driegeratiehuishouden. In Surinaamse

en Antilliaanse/Arubaanse kringen komt het alleenstaand moederschap opvallend vaak voor, namelijk in ongeveer een kwart van de gevallen. In sommige leeftijdsgroepen kan dit aandeel oplopen tot 40 procent. Er wordt ook wel gesproken van het Caribisch model, omdat het alleen opdraaien van moeders voor de opvoeding en verzorging van de kinderen er vrij gebruikelijk is (Distelbrink en Hooghiemstra, 2006).

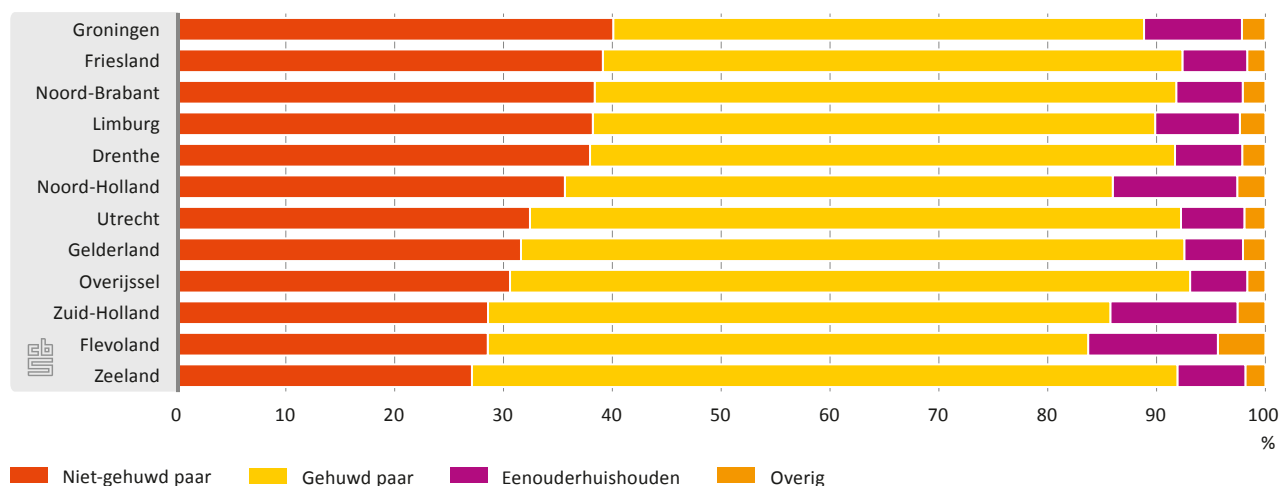
2.2.3 Levendgeborenen naar herkomst en type huishouden, 2012

2.3 Gezin naar regio

Het aandeel gehuwde en niet-gehuwde paren verschilt per provincie. In de provincies van de Bible Belt zijn relatief weinig niet-gehuwde paren. Het gaat om onder meer Overijssel en Zeeland. Verder valt op dat juist in de noordelijke provincies, maar ook in Noord-Brabant en Limburg, relatief veel niet-gehuwde paren zijn. Het aandeel eenoudergezinnen is het hoogst in Noord- en Zuid-Holland. Met name in grote steden als Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is het aandeel eenoudergezinnen hoog. Dat hangt samen met het relatief hoge aandeel allochtonen in deze steden.

2.3.1 Levendgeborenen naar provincie en type huishouden, 2012

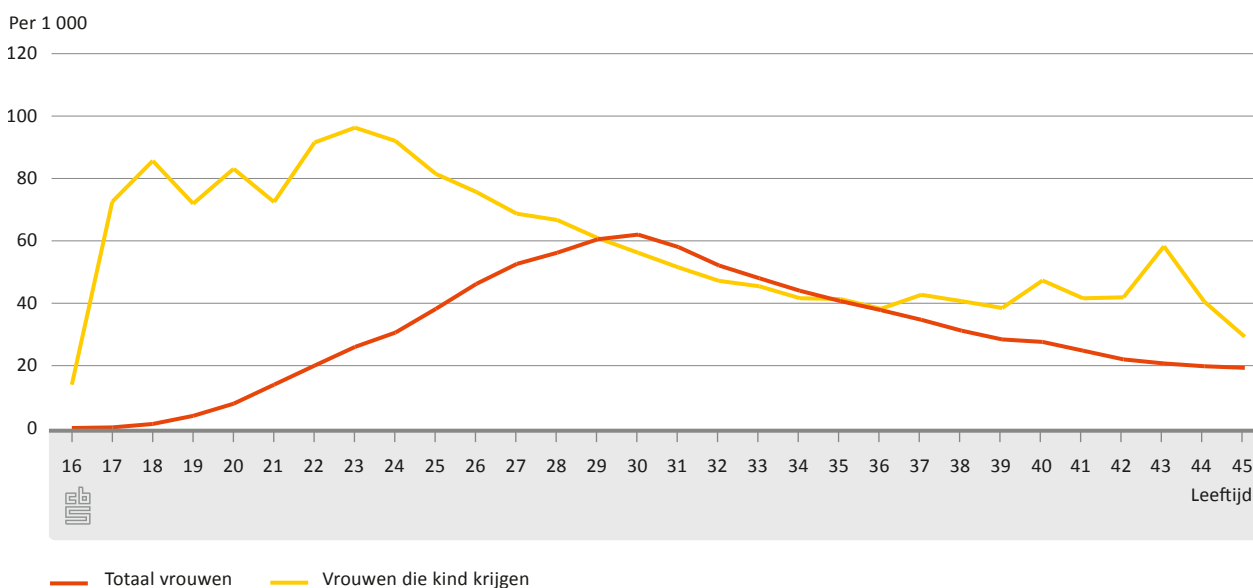

3. Relatie- en huishoudendynamiek rondom de geboorte

In de vorige paragraaf is een beeld geschetst van hoe de samenstelling van het gezin waarin een kind wordt geboren afhankelijk is van leeftijd en herkomst. In deze paragraaf zal worden ingegaan op de dynamiek in het gezin rondom de geboorte van het kind. Dan gaat het om de veranderingen in de burgerlijke staat en het huishouden, evenals verhuizingen, die in de periode rondom de geboorte plaats vinden. De periode rondom de geboorte is het jaar waarin het kind wordt geboren, ruwweg zes maanden vóór en zes maanden ná de geboorte.

1. Moeders trouwen vaker in de periode rondom de geboorte van het kind dan alle vrouwen van die leeftijd. Dat geldt specifiek voor jonge en oudere moeders. Het lijkt erop dat jonge moeders, tienermoeders in het bijzonder, op zichzelf gaan wonen (al dan niet samen met hun partner) nádat ze zwanger zijn geraakt of zijn bevallen. Oudere moeders trouwen vaak alsnog wanneer er een kind op komst is. Meestal woonden ze voorheen al samen. Eén op de negen gehuwde vrouwen trouwt in het jaar dat hun kind wordt geboren.

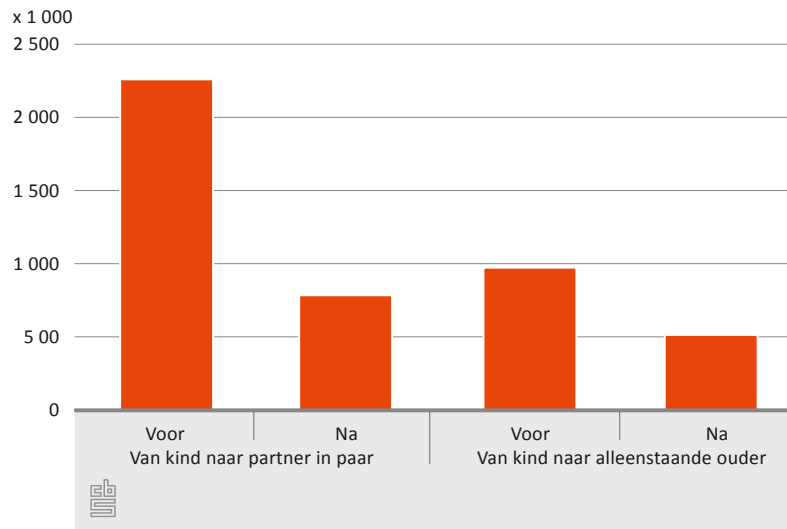
3.1 Veranderingen in burgerlijke staat van vrouwen in de periode rondom de geboorte van hun kind, 2012

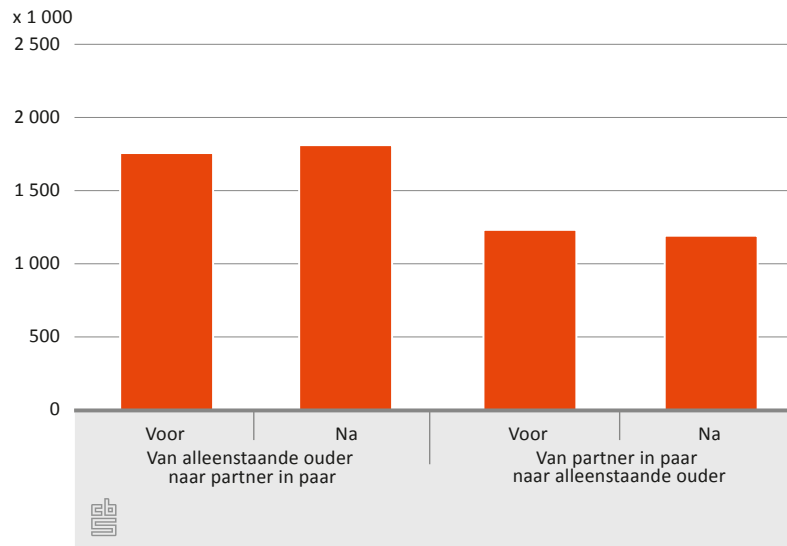
2. Aanstaaende moeders/vrouwen die net moeder zijn geworden en die nog bij hun ouders wonen, gaan vaak alsnog samenwonen met hun partner (grafiek 3.2.a). Dat doen ze vaker vlak vóórdat het kind geboren is dan direct erna. In minder sterke mate gaan deze (aanstaande) moeders op zichzelf wonen. Ook dat gebeurt vaker vóór de bevalling dan erna. Vrouwen die alleen met hun ongebooren/pasgeboren kind wonen, gaan zowel vóór als na de geboorte regelmatig met hun partner samenwonen (grafiek 3.2.b). Dit gebeurt vaker vóór de geboorte dan erna. Ook komt het voor dat koppels uit elkaar gaan rondom de geboorte van het kind: de moeder gaat dan met haar kind apart wonen.

In grafieken 3.2.a en 3.2.b zijn veranderingen in het huishouden van vrouwen in de periode rondom de geboorte van hun kind weergegeven. De grafiek toont niet het totaaloverzicht maar de meest opvallende overgangen van huishoudens.

3.2.a Van kind naar (een)ouder, huishoudensveranderingen van vrouwen in de periode rondom de geboorte van hun kind, 2012

3.2.b Met of zonder partner, huishoudensveranderingen van vrouwen in de periode rondom de geboorte van hun kind, 2012

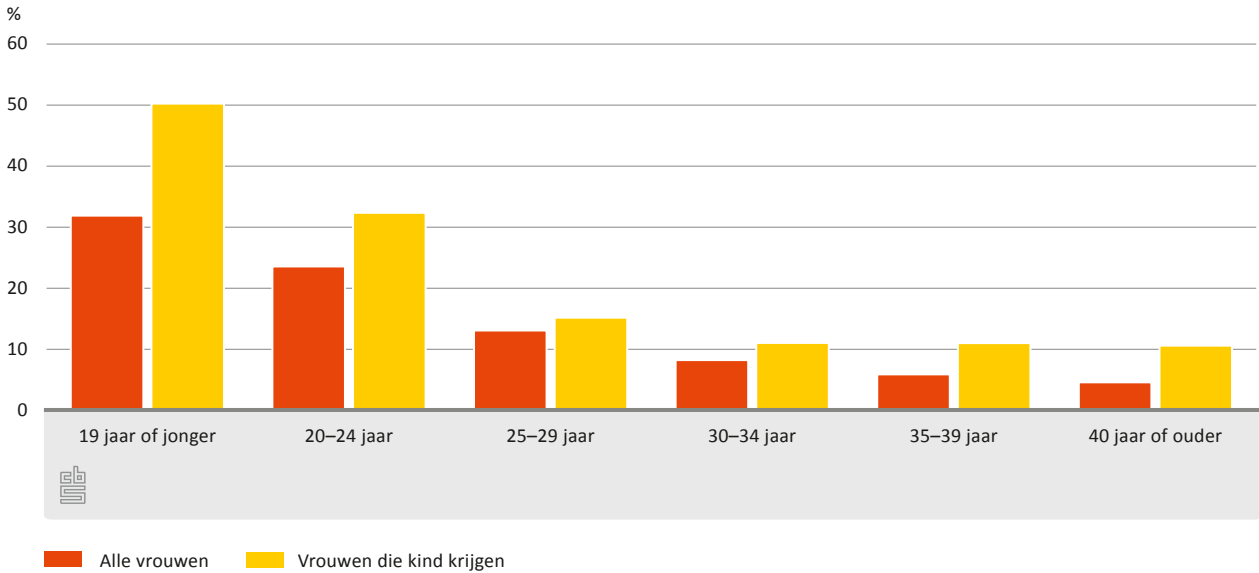

- Verhuizingen rondom de geboorte van het kind vinden relatief vaak plaats bij tienermoeders: de helft van deze moeders verhuist, tegen ongeveer 30 procent van alle vrouwen van die leeftijd. Ook 20- tot 25-jarige moeders en moeders van 35 jaar of ouder verhuizen relatief vaak. Vrouwen van 25 tot 35 jaar verhuizen nauwelijks vaker in de periode rondom de geboorte van hun kind dan alle vrouwen van die leeftijd. Dat is de leeftijd waarop veel stellen zich al hebben gesetteld: ze hebben een woning betrokken en beginnen met het stichten van een gezin.

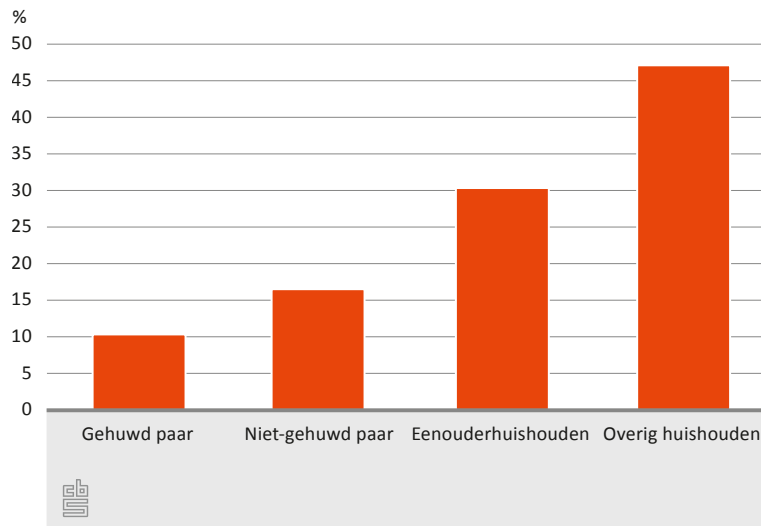

Driegeratieruissoudens verhuizen van alle huissoudens het vaakst: bijna de helft gaat in de periode rondom de geboorte ergens anders wonen, van de eenouderhuissoudens drie op de tien. Gehuwde paren verhuizen het minst vaak. Gehuwde en ongehuwde paren wonen meestal al op zichzelf wanneer het kind wordt geboren. Moeders die deel uitmaken van een overig huissouden of een eenouderhuissouden moeten vaak nog wel op zoek naar geschikte woonruimte.

3.3 Verhuizingen van vrouwen in de periode rondom de geboorte van hun kind, 2012

3.4 Verhuizingen van vrouwen rondom de geboorte van hun kind naar type huissouden, 2012

4. Conclusie

Het jaar waarin vrouwen een kind krijgen, is vaak in meer dan één opzicht een dynamische periode. Naast het feit dat er gezinsuitbreiding plaatsvindt, komt het vaker voor dat vrouwen gaan trouwen, samenwonen en verhuizen. De dynamiek is het grootst wanneer kinderen worden geboren bij een alleenstaande moeder of in een driegeneratiehuishouden. Vrouwen die samenwonen, in het bijzonder vrouwen die gehuwd samenwonen, verhuizen het minst vaak in die periode.

5. Literatuur

Distelbrink, M. en E. Hooghiemstra, 2006, Demografie. In: S. Keuzenkamp en A. Merens (red.), Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden. SCP, Den Haag, blz. 18-38.

Fischer, T., 2004, Parental divorce, conflict and resources. The effects on children's behavior problems, socioeconomic attainment, and transitions in the demographic career. Nijmegen, ICS Dissertations. ISBN 90-9018365-5

Huis, Van, M. en S. Loozen, 2010, Samenleefvorm van de moeder bij geboorte van het kind. Bevolkingstrends 58 (4), blz. 35-38.

Picavet, C. en I. van der Vlugt, 2014, Factsheet tienerzwangerschappen, Tienerzwangerschappen in Nederland. Rutgers W.P.F, Utrecht.

StatLine, 2013a, Huishouden waarin een kind wordt geboren naar aantal kenmerken:
<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=82055NED&D1=0&D2=a&D3=a&D4=a&D5=a&D6=a&HDR=T,G4,G5&STB=G1,G3,G2&VW=T>

StatLine, 2013b, Huishouden waarin een kind wordt geboren naar regio:
<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/default.aspx?DM=SLNL&PA=82056NED&D1=0&D2=a&D3=a&D4=a&VW=T>

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2013–2014	2013 tot en met 2014
2013/2014	Het gemiddelde over de jaren 2013 tot en met 2014
2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2013 en eindigend in 2014
2011/'12–2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2011/'12 tot en met 2013/'14

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.